

SOCIÁLNO – PRÁVNÝ INFORMÁTOR

8/2003

Registračné číslo: 2393/2000, Tematická skupina: B3

Milí priatelia,

prichádza k Vám opäť publikácia Slovenského hemofilického združenia "Sociálno - právny informátor" (SPI). Týmto občasníkom chceme zlepšiť informovanosť našich členov o zmenách v legislatíve, sociálnom zabezpečení a pod., ktoré sa dotýkajú našich členov, hlavne ľudí s vrodenými krvácavými ochoreniami (VKCH).

V týchto mesiacoch naďalej prebieha transformácia sociálnej sféry a sociálneho poistenia. V budúcich mesiacoch sa chystajú mnohé novelizácie zákonov v sociálnej oblasti. Keďže sledovanie a preštudovanie všetkých zmien v sociálnej sfére je veľmi náročné na čas a prísun informácií, je potrebné získať spolupracovníkov, ktorí nám budú nápomocní pri príprave nášho Sociálno - právneho informátora (SPI).

Týmto prostredníctvom sa chcem na Vás obrátiť o pomoc a podporu. Určite mnohí z Vás majú v okruhu svojich príbuzných, priateľov a známych ľudí profesionálne sa zaoberajúcich právom, sociálnym zabezpečením občanov a pod. Preto sa už neviem po koľký krát opätovne obrátiť na Vás so žiadosťou požiadať ich o spoluprácu so SHZ. Žiaľ doteraz sa nám ich nepodarilo nájsť. Ich úlohou by bola pomoc pri príprave SPI formou článkov, komentárov a pod., upozorňovaním na zmeny v legislatíve a sociálnom zabezpečení, pretože je doba častých novelizácií a zmien a orientácia pre laika v nich je neprehliadná. Veľkým úspechom určite by bolo, ak by sa našli odborníci v tejto problematike, ktorí by boli ochotní v sporných prípadoch poradiť našim členom pri ich problémoch a tie ktoré by mohli zaujať aj ostatných členov SHZ by sme uverejnili v SPI.

Záujemcovia sa môžu prihlásiť na adrese predsedu SHZ.

Pevne verím, že takýchto spolupracovníkov sa nám aj za pomoci Vás podarí nájsť a následne sa týmto zlepši v ďalšej oblasti činnosť SHZ.

Ing. Jaroslav JANOVEC
predseda SHZ

OBSAH

Sociálna núdza	3
Sociálne služby	3
Kompenzácia pre ťažko zdravotne postihnutých	4
Pomoc v hmotnej núdzi	9
Životné minimum	13
Rodičovský príspevok	14
Invalidný dôchodok	15
Zamestnávanie invalidných občanov	16
Ako štát zdravotne postihnutým prispieva	17
Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím	17
Minimálna mzda	20
Bezplatné právne poradenstvo pre občanov	21

Hľadáme spolupracovníkov z radov členov SHZ alebo ich priateľov a priaznivcov, ktorí by v blízkej budúcnosti mali záujem podieľať sa na príprave a zostavovaní nášho Sociálno - právneho informátora. Píšte na adresu predsedu SHZ, kde Vám poskytneme bližšie informácie.

Rukopisy neprešli jazykovou úpravou

SOCIÁLNA NÚDZA

Sociálna núdza je, podľa § 10 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, **stav**, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, starostlivosť o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie svojich práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, sociálnu neprispôsobenosť alebo stratu zamestnania.

Za sociálnu núdzu sa na účely tohto zákona považuje **aj stav**, keď občan s ťažkým zdravotným postihnutím potrebuje zmierniť sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia alebo ich prekonať za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Za nepriaznivý zdravotný stav sa považujú invalidita podľa právoplatného rozhodnutia alebo posudku Sociálnej poisťovne, choroba, porucha zdravia alebo zdravotné postihnutie uznané príslušným ošetrovujúcim lekárom.

Formy riešenia sociálnej núdze

Formy riešenia sociálnej núdze sú: *sociálne poradenstvo, sociálnoprávna ochrana, sociálne služby, peňažné príspevky na kompenzáciu a peňažný príspevok za opatrovanie.*

Súvisiace životné situácie:

- Sociálne poradenstvo
- Sociálnoprávna ochrana
- Sociálne služby
- Kompenzácia pre ťažko zdravotne postihnutých

Formy riešenia sociálnej núdze sú upravené v zákone č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

SOCIÁLNE SLUŽBY

Niektoré sociálne služby sa poskytujú bezplatne, za iné sa platí úhrada.

Súvisiace životné situácie:

- Opatrovateľská služba
- Spoločné stravovanie
- Prepravná služba
- Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb
- Sociálna pôžička

Sociálne služby upravuje § 14 a nasl. zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon").

Sociálne služby sú špecializované činnosti na riešenie sociálnej núdze. **Sú nimi:**

- **opatrovateľská služba** (§ 15 zákona),
- **organizovanie spoločného stravovania** (§ 16 zákona),
- **prepravná služba** (§ 17 zákona),
- **starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb** (§ 18 a nasl. zákona),
- **sociálna pôžička** (§ 39 zákona).

Úhrada za sociálnu pomoc poskytnutú príslušným orgánom, obcou, samosprávnym krajom a zariadením sociálnych služieb.

Občan **nie je**, podľa § 40 zákona, **povinný platiť** úhradu za sociálnu prevenciu, za sociálne poradenstvo a za sociálnoprávnu ochranu **a ani** za niektoré formy sociálnej pomoci poskytované obcami a samosprávnym krajom (napr. organizovanie spoločného stravovania).

Občan **je povinný platiť** úhradu za sociálne služby uvedené hore pod číslami 1., 3. a 4. (pokiaľ v niektorých konkrétnych prípadoch zákon neustanovuje inak. Občan je povinný platiť úhradu za poskytnutú sociálnu službu **podľa príjmu a majetku**).

Za sociálnu službu uvedenú hore pod číslami 1., 3. a 4., ktorá **sa poskytuje nezaopatrenému dieťaťu**, je povinný platiť úhradu rodič (alebo občan, ktorý prevzal takéto dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov).

Úhrada za poskytnutú sociálnu službu **sa určuje**, podľa § 41 zákona, **podľa** druhu poskytovanej sociálnej služby a rozsahu poskytovanej sociálnej služby. Pri poskytovaní starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb sa úhrada určuje aj podľa toho, či sa táto starostlivosť poskytuje celoročne, týždenne alebo denne.

Niektoré prípady, v ktorých občan neplatí úhradu za sociálne služby (§ 42 zákona):

- tlmočenie v posunkovej reči pre nepočujúce osoby a úhrada za predčítanie pre nevidiacich pri vybavovaní úradných záležitostí,
- organizovanie spoločného stravovania,

- sociálne služby uvedené hore pod číslami 1. a 3., ak jeho príjem a príjem osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú, je najviac 1,2-násobok sumy životného minima.

V zariadení **pestúnskej starostlivosti** a v **krízovom stredisku** sa, podľa § 43 zákona, úhrada za starostlivosť **neplatí**.

Úhrada za **stravovanie, bývanie a zaopatrenie sa platí** v:

- domove sociálnych služieb s výnimkou domova sociálnych služieb pre deti (to neplatí pre občana po dosiahnutí 18. roku veku, ktorý nespĺňa podmienku nezaopatrenosti - ten platiť musí),
- domove dôchodcov,
- rehabilitačnom stredisku,
- zariadení opatrovateľskej služby.

Úhrada za **stravovanie a zaopatrenie sa platí** v:

- domove sociálnych služieb pre deti,
- detskom domove,
- stanici opatrovateľskej služby,
- útulku a resocializačnom stredisku (s výnimkou niektorých prípadov).

V **domove-penzióne pre dôchodcov** sa úhrada **platí** za bývanie, zaopatrenie a stravovanie, ak sa poskytuje v rámci starostlivosti.

V **jedálni pre dôchodcov** sa úhrada **platí** za stravovanie s výnimkou, **ak** sa poskytuje spoločné stravovanie na účely zabezpečenia základných životných podmienok.

V **klube dôchodcov**, v **stredisku osobnej hygieny** a v **práčovni** sa úhrada za starostlivosť **neplatí**.

Ak sa poskytuje starostlivosť v **zariadení sociálnych služieb denne**, úhrada za **bývanie** sa **neplatí**.

V **zariadení chráneného bývania** sa úhrada **platí** za bývanie a dohľad.

V **domove pre osamelých rodičov** sa úhrada **platí** za bývanie.

V **útulku** sa úhrada **platí** za zaopatrenie.

Spôsob určenia úhrady, **výšku** úhrady a **spôsob platenia** úhrady za stravovanie, bývanie, zaopatrenie ustanovuje vyhláška č. 246/2001 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o sociálnej pomoci.

Prípady, v ktorých občan nie je povinný platiť úhradu za starostlivosť v zariadení sociálnych služieb.

Tieto prípady sú stanovené v § 44 zákona, a odvíjajú sa od výšky príjmu a životného minima. Povinnosť platiť nie je, ak príjem občana je nižší alebo ak sa rovná:

- 20 % sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **celoročne**,
- 75 % sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **celoročne bez poskytovania stravovania**,
- 60 % sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **celoročne s poskytovaním obeda**,
- 50 % sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **týždenne**,
- 75 % sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **denne**.

Zákon stanovuje i ďalšie prípady, kedy občan nie je povinný platiť úhradu za starostlivosť v zariadení sociálnych služieb.

Ak občan, ktorému sa poskytuje sociálna služba uvedená hore pod číslami 1., 3. a 4., **nie je povinný na úhradu** za tieto služby, úhrada **sa požaduje**, podľa § 45 zákona, **postupne od** manžela, manželky, detí alebo rodičov. **Osoba, ktorá má** voči občanovi, ktorému sa poskytuje sociálna služba, **vyživovaciu povinnosť**, je **povinná platiť** úhradu alebo jej časť podľa svojho príjmu a majetku. **Ak** medzi príslušným orgánom, obcou, samosprávnym krajom alebo zariadením sociálnych služieb, ktoré poskytuje starostlivosť, a týmito osobami **nedôjde k dohode o úhrade**, **rozhodne**, podľa § 46 zákona, o povinnosti týchto osôb platiť úhradu a o výške úhrady príslušný orgán, obec, samosprávny kraj alebo zariadenie sociálnych služieb, ktoré poskytuje starostlivosť. **Peňažné pohľadávky nezanikajú smrťou** občana, ktorému sa poskytovala sociálna služba za úhradu.

KOMPENZÁCIA PRE ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH

Kompensáciou sa rozumie riešenie sociálnej núdze občana s ťažkým zdravotným postihnutím kompenzáciou sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Kompensácie upravuje § 49 a nasl. zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon").

Kompensácia **je určená** na prekonanie alebo na zmiernenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia za podmienok ustanovených týmto zákonom. Za sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia sa považuje znevýhodnenie, ktoré má občan s ťažkým zdravotným postihnutím v porovnaní so zdravým občanom rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok.

Formy kompenzácie sú:

- sociálne služby,
- peňažné príspevky,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Na účely kompenzácie sa posudzuje miera funkčnej poruchy občana podľa druhu zdravotného postihnutia uvedeného v prílohe č. 4 zákona. Funkčná porucha je nedostatok telesných schopností, zmyslových schopností alebo duševných schopností občana, ktorý z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok. **Miera funkčnej poruchy** sa určuje v percentách. Ak má občan viac funkčných porúch, miera funkčnej poruchy sa určí podľa miery funkčnej poruchy zodpovedajúcej druhu zdravotného postihnutia s najvyšším percentuálnym ohodnotením. Miera funkčnej poruchy, ktorá nie je uvedená v prílohe, sa určí podľa poruchy najviac porovnateľnej. **Za občana s ťažkým zdravotným postihnutím** na účely tohoto zákona sa považuje občan, **ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50%.**

Na účely kompenzácie u občana s ťažkým zdravotným postihnutím **sa**, podľa § 52 zákona, **dalej posudzujú** jeho osobnostné predpoklady, rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje jeho integráciu do spoločnosti.

Formy kompenzácie zníženej pohybovej schopnosti alebo orientačnej schopnosti (§ 53 zákona) sú:

- sociálne služby, a to prepravná služba, opatrovateľská služba a starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, kúpu osobného motorového vozidla, prepravu, osobnú asistenciu, úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Formy kompenzácie narušenej schopnosti dorozumievania (§ 54 zákona) sú:

- sociálne služby, a to opatrovateľská služba, starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Formy kompenzácie obmedzenej schopnosti alebo straty schopnosti vykonávať nevyhnutné životné úkony alebo nevyhnutné práce v domácnosti (§ 55 zákona) sú:

- sociálne služby, a to opatrovateľská služba, starostlivosť v zariadení sociálnych služieb,
- peňažné príspevky na zaobstaranie pomôcky, opravu pomôcky, osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok za opatrovanie.

Občanovi sa, podľa § 56 zákona, v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia **kompenzujú aj** zvýšené výdavky:

- na diétne stravovanie,
- súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom.

Posudok

Na poskytnutie peňažných príspevkov je nevyhnutný posudok. Posudok sa vydáva (na základe posúdenia) o:

- miere funkčnej poruchy,
- tom, či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sociálnych dôsledkoch ťažkého zdravotného postihnutia.

Posudok **vydáva** úrad práce sociálnych vecí a rodiny (podľa § 68 písm. d) zákona).

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu (§ 58 zákona).

Osobná asistencia občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím je zameraná na zmiernenie znevýhodnenia a na prekonanie znevýhodnenia v prístupe k veciam osobnej potreby a k stavbám občianskeho vybavenia, na umožnenie styku so spoločenským prostredím, na sprístupnenie informácií a na zabezpečenie nevyhnutných životných úkonov alebo nevyhnutných prác v domácnosti uvedených v prílohe č. 1, alebo činností uvedených v prílohe č. 5, ktoré tomuto občanovi poskytuje osobný asistent.

Osobnou asistenciou **sa podporuje** nezávislosť občana s ťažkým zdravotným postihnutím, jeho pracovné, vzdelávacie, rodinné a občianske aktivity, ktoré smerujú k jeho spoločenskej integrácii.

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na osobnú asistenciu, možno poskytovať tento peňažný príspevok.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytovať **najskôr od** 6. roku veku dieťaťa **do** 65. roku veku občana.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu **nemožno poskytovať**, ak osobnú asistenciu občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **vykonáva** manžel, manželka, rodičia alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov alebo fyzická osoba, ktorú súd ustanovil za opatrovníka, ďalej deti, starí rodičia, vnuci, súrodenci, nevesta, zať. I tu však existuje **výnimka**. Peňažný príspevok možno poskytnúť, ak osobnú asistenciu vykonávajú tieto osoby (s výnimkou rodičov dieťaťa od 6. roku veku do dosiahnutia jeho plnoletosti, alebo občana, ktorý prevzal takéto dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov alebo fyzickej osoby, ktorú súd ustanovil za opatrovníka občana s ťažkým zdravotným postihnutím), len ak:

- rozsah osobnej asistencie je určený najmenej 14 hodín denne a

- tieto osoby vykonávajú vymedzené činnosti (písm. a) až f), n), r) a ac) prílohy č. 5) najviac tri hodiny denne.

Tento peňažný príspevok nemožno tiež poskytovať občanovi, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne (s výnimkou činností, na ktoré je občan s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaný pri procese vzdelávania, ak sa mu poskytujú mimo priestorov zariadenia sociálnych služieb).

Osobný asistent, musí mať 18 rokov veku a spôsobilosť na právne úkony. Osobnú asistenciu **nemôže vykonávať** občan, ktorý je odkázaný na osobnú asistenciu alebo na opatrovateľskú službu **v tých činnostiach alebo úkonoch**, ktoré by mal vykonávať ako osobný asistent alebo ktoré sa mu poskytujú v rámci opatrovateľskej služby, **alebo ten** občan, ktorý je odkázaný na celodenné, osobné a riadne opatrovanie.

Rozsah osobnej asistencie sa určuje na základe činností, ktoré si nemôže občan s ťažkým zdravotným postihnutím vykonať sám, a počtu hodín, ktoré sú potrebné na vykonanie týchto činností. **Zoznam činností** na účely určenia rozsahu osobnej asistencie je uvedený v prílohe č. 5. **Počet hodín** osobnej asistencie sa určuje na obdobie kalendárneho roka. Z takto uvedeného počtu hodín sa vypočíta rozsah priemernej osobnej asistencie na jeden deň, ktorý môže byť najviac 20 hodín.

Osobný asistent môže **vykonávať** osobnú asistenciu **najviac** 10 hodín denne. To **neplatí**, ak sa osobná asistenciu vykonáva v čase, keď sa občan s ťažkým zdravotným postihnutím zdržiava mimo svojho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa poskytuje **vo výške**, ktorá zodpovedá rozsahu osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, ak príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím je **najviac trojnásobok** sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu. **Sadzba na jednu hodinu** osobnej asistencie na účely výpočtu výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu je vo výške **55 Sk**. Ak príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím je **vyšší ako trojnásobok** sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu od tohoto príjmu sa odpočíta suma trojnásobku sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu. Ak tento **rozdiel** je **menší** ako rozsah osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu sa **rovná rozdielu** týchto dvoch súm. Ak tento rozdiel je **väčší** ako rozsah osobnej asistencie určenej v slovenských korunách, nárok na peňažný príspevok na osobnú asistenciu **nevznikne**.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **neposkytne**, ak jeho majetok a úspory presahujú 800 000 Sk. Majetok **sa preukazuje** vyhlásením na osobitnom tlačive a úradne osvedčeným podpisom.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu **sa vypláca mesačne** podľa počtu hodín osobnej asistencie. Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný predložiť** podklady za každý mesiac príslušnému orgánu na vyúčtovanie, **najneskôr do 5. dňa** nasledujúceho mesiaca.

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím **uzatvára** s osobným asistentom **zmluvu o výkone osobnej asistencie**, podľa ktorej je osobný asistent povinný vykonávať osobnú asistenciu. Zmluva musí obsahovať najmä:

- druh vykonávaných činností (podľa zoznamu činností uvedených v prílohe č. 5) a rozsah vykonávaných činností,
- miesto vykonávaných činností,
- obdobie vykonávania osobnej asistencie,
- práva a povinnosti osobného asistenta,
- odmenu a spôsob vyplácania odmeny,
- dôvody odstúpenia od zmluvy.

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný jedno vyhotovenie zmluvy** o výkone osobnej asistencie **alebo jej kópiu** predložiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ktorý je príslušný podľa § 68 písm. e) ods. 1).

Ak je občan s ťažkým zdravotným postihnutím poberateľom zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu sa zníži o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť za celý kalendárny rok.

Peňažný príspevok na opravu pomôcky (§ 60 zákona)

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku **odkázaný** na pomôcku a táto pomôcka vyžaduje opravu alebo pes so špeciálnym výcvikom vyžaduje chirurgický zákrok, možno poskytnúť tento peňažný príspevok (**s výnimkou** pomôcky, ktorá sa poskytuje alebo požičiava na základe zdravotného poistenia).

Peňažný príspevok na opravu pomôcky **možno poskytnúť**, ak cena opravy nepresiahne spravidla 50% ceny novej pomôcky. **Výška** peňažného príspevku na opravu pomôcky sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny opravy pomôcky a príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (uvedených v prílohe č. 8 zákona).

Peňažný príspevok sa poskytne na základe dokladu o oprave pomôcky alebo na základe zmluvy o oprave medzi občanmi.

Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (§ 61 zákona)

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, avšak **len do konca** kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 65 rokov veku.

Tento peňažný príspevok **nemožno poskytnúť** občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb **celoročne** (s výnimkou nezaopatreného dieťaťa, ktorému sa poskytuje

starostlivosť v takomto zariadení na účely plnenia povinnej školskej dochádzky alebo sústavnej prípravy na povolania) a ani na osobné motorové vozidlo, ktoré je staršie ako 5 rokov.

Peňažný príspevok **možno poskytnúť** občanovi, **ak** bude motorové vozidlo využívať najmenej 2x do týždňa na účely prepravy do zamestnania, do školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb. **Výška** peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny osobného motorového vozidla a príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (uvedených v prílohe č. 9 zákona), pričom **cena** osobného motorového vozidla môže byť **najviac 400.000 Sk**. Peňažný príspevok možno poskytnúť **najviac vo výške 200 000 Sk**.

Občan je **povinný kúpiť** osobné motorové vozidlo **do 3 mesiacov** od poskytnutia peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, **najviac** do šiestich mesiacov odo dňa poskytnutia tohto peňažného príspevku v prípade, keď osobné motorové vozidlo nie je možné kúpiť alebo upraviť pre potreby občana s ťažkým zdravotným postihnutím z dôvodov na strane osoby, ktorej predmetom činnosti je výroba, predaj, distribúcia alebo úprava osobných motorových vozidiel.

Ďalší peňažný príspevok možno poskytnúť, **ak**:

- sa občan zaviazal, že vozidlo, na ktoré sa poskytol predchádzajúci príspevok, predá alebo ak vozidlo bolo vyradené z evidencie, a to do šiestich mesiacov od kúpy nového a
- od poskytnutia predchádzajúceho príspevku uplynulo sedem rokov (podmienka sa považuje za splnenú, ak občan peňažný príspevok alebo jeho pomernú časť vráti).

Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je **povinný vrátiť** peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla alebo jeho pomernú časť, ak vozidlo pred uplynutím 7 rokov od poskytnutia tohto peňažného príspevku predá. Povinný ho vrátiť je aj vtedy, ak vozidlo, na ktorého kúpu sa poskytol príspevok, sa nevyužíva na individuálnu prepravu občana s ťažkým zdravotným postihnutím (to neplatí, ak vozidlo bolo odcudzené a občan nepožiadala o ďalší peňažný príspevok na kúpu pred uplynutím 7 rokov).

Ak občan **zomrie** pred uplynutím 7 rokov od poskytnutia príspevku, príspevok alebo jeho pomerná časť sa uplatňuje ako pohľadávka v konaní o dedičstve (to neplatí, ak hodnota vozidla podľa znaleckého posudku nepresahuje 30 000 Sk).

Príspevok sa **poskytne na základe** dokladu o alebo na základe dokladu o kúpe.

Peňažný príspevok na prepravu (§ 62 zákona)

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na prepravu.

Peňažný príspevok **nemožno poskytnúť** občanovi, ktorému sa **poskytuje** prepravná služba alebo peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, alebo občanovi, ktorý je držiteľom osobného motorového vozidla.

Príspevok **možno poskytnúť**, **ak** sa preprava občana s ťažkým zdravotným postihnutím má vykonať v čase, keď osobné motorové vozidlo, na ktorého kúpu sa poskytol peňažný príspevok a ktorým sa zabezpečuje preprava občana, nie je technicky spôsobilé na cestnú premávku.

Príspevok **sa poskytuje na základe** preukázaných výdavkov na prepravu. **Výška** peňažného príspevku na prepravu sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od preukázaných nákladov na prepravu a od príjmu občana.

Peňažný príspevok na prepravu možno poskytnúť **najviac vo výške 2 500 Sk mesačne**. **Nevyčerpanú časť** peňažného príspevku na prepravu za kalendárny mesiac **nemožno využiť** v nasledujúcom kalendárnom mesiaci.

Peňažný príspevok na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže (§ 63 zákona)

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže s cieľom dosiahnuť ich bezbariérovosť, **možno poskytnúť** tento peňažný príspevok. Peňažný príspevok **možno poskytnúť aj** na úpravu vstupu do bytového domu a na úpravu prístupu k výtahu.

Za bariéry v byte, bytovom dome, rodinnom dome a v garáži sa považujú prekážky, v ktorých dôsledku občan s ťažkým zdravotným postihnutím nie je schopný sa premiestňovať, orientovať, dorozumievať, vykonávať nevyhnutné životné úkony alebo nevyhnutné práce v domácnosti alebo vykonávať vymedzené činnosti rovnakým spôsobom ako zdravý občan rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok. **Za úpravu** bytu, rodinného domu alebo garáže sa považujú také zmeny, ktorými sa upravuje existujúce zariadenie v byte, v rodinnom dome alebo v garáži. Za úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže **nemožno považovať** vybudovanie nového objektu alebo zariadenia (kúpeľňa, WC, plyn, kanalizácia, vodovod).

Príspevok **možno poskytnúť**, **ak** občan s ťažkým zdravotným postihnutím má v byte alebo v rodinnom dome **trvalý pobyt alebo** je vlastníkom garáže, alebo garáž je súčasťou nájomného bytu, ale nie je súčasťou zariadenia sociálnych služieb. Príspevok možno poskytnúť, ak občan **vopred** uzatvorí písomnú **zmluvu** s príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (podľa § 68 písm. s) ods. 3), v ktorej sa zaviazal, že v prípade zmeny trvalého pobytu, predaja, darovania alebo prenájmu bytu, rodinného domu alebo garáže inej osobe pred uplynutím 10 rokov od poskytnutia tohto peňažného príspevku peňažný príspevok alebo jeho pomernú časť **vráti**.

Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny potrebnej úpravy bytu alebo rodinného domu a príjmu občana, pričom **cena** potrebnej úpravy bytu alebo rodinného domu je **najviac 550 000 Sk** a garáže je **najviac 50 000 Sk**. Peňažný príspevok na úpravu **bytu, rodinného domu** možno poskytnúť **najviac vo výške 200.000 Sk** a peňažný príspevok na úpravu **garáže** možno poskytnúť **najviac vo výške 50 000 Sk**. **Úhrn** poskytnutých peňažných príspevkov na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže **v období 7 rokov** nesmie presiahnuť 250 000 Sk.

Občan vykoná **vyúčtovanie** tohto príspevku **do 1 mesiaca** od skončenia úpravy bytu, rodinného domu alebo garáže. Ak sa úpravy neuskutočnili v celom rozsahu, občan je povinný pomernú časť príspevku vrátiť najneskôr do 30 dní od vyúčtovania.

Príspevok sa poskytuje na základe dokladu o cene úpravy.

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (§ 64 zákona)

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku odkázaný na kompenzáciu zvýšených výdavkov, možno poskytnúť peňažný príspevok na zvýšené výdavky:

- na diétne stravovanie,
- súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom.

Kompenzácia na každé zvýšenie horeuvedených výdavkov sa posudzuje **samostatne**.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov na **diétne stravovanie** je mesačne:

- 1 000 Sk pre choroby a poruchy uvedené v prvej skupine (podľa prílohy č. 13 zákona),
- 500 Sk pre choroby a poruchy uvedené v druhej skupine (podľa prílohy č. 13 zákona),
- 300 Sk pre choroby a poruchy uvedené v tretej skupine (podľa prílohy č. 13).

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s **hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia** je 500 Sk.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so **zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla** je 700 Sk. Tento príspevok možno poskytnúť občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, a ktorý:

- je vlastníkom alebo držiteľom osobného motorového vozidla **alebo**
- nie je vlastníkom alebo držiteľom osobného motorového vozidla, ale jeho prepravu zabezpečuje fyzická osoba, ktorá nemá oprávnenie na vykonávanie prepravy.

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov na **diétne stravovanie** **nemožno** poskytnúť občanovi, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne (to neplatí, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb prechodne a na určitý čas, najviac na 30 dní).

Všetky uvedené príspevky sa **poskytujú** mesačne.

Výška peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so **starostlivosťou o psa** so špeciálnym výcvikom je 1 200 Sk.

Príspevok na zvýšené výdavky **sa neposkytuje, ak príjem** občana presiahol dvojnásobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

Peňažný príspevok za opatrovanie (§ 64a zákona)

Osobe, ktorá **opatrjuje** občana s ťažkým zdravotným postihnutím **staršieho** ako šesť rokov **odkázaného** podľa posudku na celodenné, osobné a riadne opatrovanie, možno poskytnúť tento peňažný príspevok. Príspevok za opatrovanie **nemožno poskytnúť**, ak občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím **sa poskytuje** peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo ak sa mu starostlivosť zabezpečuje opatrovateľskou službou.

Za osobu, ktorá opatrjuje takéhoto občana, **sa považuje** manžel, manželka, rodič (alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov), osoba, ktorú súd ustanovil za opatrovníka občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ďalej dieťa, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodenec, nevesta, zať, svokor, svokra. Za nevestu sa považuje aj ovdovená žena po synovi svokry (svokra) a za zaťa sa považuje aj ovdovený muž po dcére svokry (svokra).

Osoba, ktorá vykonáva opatrovanie, **musí byť** plnoletá, musí mať spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a musí byť schopná vykonávať opatrovanie. Za fyzickú osobu schopnú vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie sa nepovažuje fyzická osoba, ktorá pre dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Osoba **nesmie** vykonávať opatrovanie bez písomného súhlasu občana s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaného na opatrovanie (ten sa nevyžaduje, ak občan nie je schopný písomný súhlas udeliť alebo ak ide o maloleté dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím alebo o občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý bol súdom pozbavený spôsobilosti na právne úkony).

Príspevok sa poskytuje **vo výške** 6 000 Sk mesačne **pri** opatovaní jedného občana s ťažkým zdravotným postihnutím **a** vo výške 8 000 Sk mesačne **pri** opatovaní 2 alebo viacerých občanov s ťažkým zdravotným postihnutím. **Ak** občan odkázaný na opatrovanie navštevuje zariadenie sociálnych služieb, základnú školu, strednú školu alebo školské zariadenie typu predškolského zariadenia, školského klubu, školského strediska záujmovej činnosti a centra voľného času v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne, peňažný príspevok za opatrovanie sa poskytuje **vo výške** 5 300 Sk mesačne. Pri opatovaní 2 alebo viacerých občanov s ťažkým zdravotným postihnutím navštevujúcich tieto zariadenia v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne sa peňažný príspevok za opatrovanie poskytuje **vo výške** 7 500 Sk mesačne. **Ak** jeden občan odkázaný na opatrovanie navštevuje niektoré zo uvedených zariadení v rozsahu viac ako 20 hodín týždenne a druhý občan odkázaný na opatrovanie nenavštevuje žiadne z týchto zariadení alebo navštevuje niektoré z týchto zariadení v rozsahu najviac 20 hodín týždenne, peňažný príspevok za opatrovanie sa poskytuje vo výške 7 800 Sk mesačne.

- Peňažný príspevok za opatrovanie podľa predchádzajúcich odsekov **sa zvyšuje o 1 500 Sk mesačne, ak** je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím jedno alebo viacero nezaopatrených detí a fyzická osoba, ktorá občana opatrjuje nemá v čase opatrovania príjem podľa osobitného predpisu a nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo dávky výsluhového zabezpečenia

Ak je príjem občana s ťažkým zdravotným postihnutím vyšší ako 1,2-násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu, príspevok sa kráti o sumu prevyšujúcu tento príjem. Na účely zisťovania príjmu občana s ťažkým zdravotným postihnutím sa za príjem v tomto prípade nepovažuje peňažný príspevok za opatrovanie vo výške, v ktorej

bol poskytovaný fyzickej osobe, ktorá občana opatruje, ak sa príjem tejto fyzickej osoby započítava s príjmom občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Ak je občan odkázaný na opatrovanie poberateľom zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, príspevok za opatrovanie sa zníži o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť.

Príspevok **možno poskytnúť, len ak** osoba, ktorá opatruje nemá v čase opatrovania občana odkázaného na opatrovanie mesačný príjem presahujúci 0,6-násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

POMOC V HMOTNEJ NÚDZI

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. Zákon v takomto prípade umožňuje získať dávku, príspevok na zdravotnú starostlivosť, aktivačný príspevok, príspevok na bývanie, ochranný príspevok.

Problematiku pomoci občanom nachádzajúcim sa v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v platnom znení. Zákon je účinný od 1. 1. 2004.

Hmotná núdza

Hmotná núdza (§ 2) je **stav**, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, si príjem **nemôžu** zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Posudzovanie hmotnej núdze

Fyzické osoby, ktoré sa **spoločne posudzujú** na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, podľa § 4 zákona, sú:

- manžel a manželka,
- rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,
- rodičia a ich deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem najviac vo výške minimálnej mzdy, žijúce s rodičmi v domácnosti, okrem detí, ktorým v čase evidencie uchádzačov o zamestnanie vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a detí, ktorým sa vypláca invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len "deti do 25 rokov").

Pri posudzovaní hmotnej núdze, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **sa** na účely zisťovania príjmu, podľa § 5 zákona, **započítavajú**:

- u posudzovaného občana jeho príjem a príjem jeho manžela (manželky),
- u posudzovaného občana jeho príjem, príjem jeho manžela (manželky), príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov s nezaopatrenými deťmi príjem týchto rodičov, príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov, ktorí sú sami nezaopatrenými deťmi, ich príjem a príjem, ktorý na ne poberá iný občan, a príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- u posudzovaného nezaopatreného dieťaťa, ak žije v domácnosti s iným občanom, jeho príjem a príjem, ktorý na neho poberá tento občan.

Za príjem sa na účely tohto zákona **nepovažuje**:

- 25 % z príjmu zo závislej činnosti osôb,
- 25 % zo starobného dôchodku priznaného dôchodcovi, ktorý získal obdobie dôchodkového poistenia najmenej 25 rokov; za každý ďalší rok dôchodkového poistenia sa táto suma zvyšuje o 1 % z priznaného starobného dôchodku (pričom za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie celodennej, osobnej a riadnej starostlivosti o občana s ťažkým zdravotným postihnutím staršieho ako 6 rokov veku, ak sa toto obdobie nekryje s obdobím dôchodkového poistenia),
- 25 % z materského,
- 25 % z invalidného dôchodku,
- 25 % zo sociálneho dôchodku,
- 25 % zo sirotského dôchodku,
- 25 % z vdovského dôchodku ak vdova dovŕšila dôchodkový vek,
- prídavok na dieťa,
- nevyhnutná okamžitá pomoc poskytnutá obcou,
- príjem z príležitostných činností, náhodné a jednorazové príjmy do výšky dvojnásobku životného minima získané v bežnom roku,
- príjem žiaka strednej školy a príjem študenta vysokej školy, ktorý študuje dennou formou štúdia, ak tento príjem neprevyšuje 1,2-násobku sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu,
- štipendium,

- náhrada časti cestovných výdavkov a náhrada cestovných výdavkov uchádzača o zamestnanie,
- príspevok na náhradu cestovných výdavkov na konanie aktivít vymedzených v individuálnom akčnom pláne,
- úhrada výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavky na cestovné uchádzačovi o zamestnanie, ktorému sa zabezpečuje vzdelávanie a príprava pre trh práce,
- príspevok na služby pre rodinu s deťmi uchádzačovi o zamestnanie, ktorý sa stará o dieťa pred začatím povinnej školskej dochádzky,
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe,
- daňový bonus.

Podľa § 6 zákona **sa príjem** na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **zisťuje za kalendárny mesiac**, v ktorom bola podaná žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi. Pritom sa prihliada na priemerný mesačný príjem za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti.

Podľa § 7 zákona sa **možnosť zabezpečiť si alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou** na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **neskúma**, ak ide o občana, ktorý:

- dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa, ktoré je podľa posudku príslušného orgánu dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o občana, ktorý je podľa posudku príslušného orgánu občan s ťažkým zdravotným postihnutím,
- má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, porucha zdravia uznaná príslušným ošetrovujúcim lekárom trvajúca nepretržite viac ako 30 dní,
- sa zúčastňuje na resocializačných programoch, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou.

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, sa podľa § 8 zákona, **nepovažujú** za občanov v hmotnej núdzi, ani keď ich príjem nedosahuje životné minimum, ak si svojím majetkom môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi.

Od občana a fyzických osôb, ktoré sa spoločne posudzujú, **nemožno požadovať predaj alebo prenájom**:

- nehnuteľnosti, ktorú užívajú na primerané trvalé bývanie,
- poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, ktorú užívajú pre svoju potrebu,
- hnuťelnej veci, ktorá tvorí nevyhnutné vybavenie domácnosti, alebo na ktorú sa poskytla jednorazová dávka v hmotnej núdzi alebo peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia,
- osobného motorového vozidla, ktorého sú držiteľom alebo vlastníkom a 1. využívajú ho na individuálnu prepravu z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo 2. jeho hodnota podľa znaleckého posudku nie je vyššia ako 35-násobok sumy životného minima,
- hnuťelnej veci, ak by bol v rozpore s dobrými mravmi.

Dávka a príspevky

Žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi sa podáva, podľa § 25 zákona, na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny alebo v obci podľa miesta trvalého pobytu občana.

Zákon rozlišuje:

- dávku,
- príspevok na zdravotnú starostlivosť,
- aktivačný príspevok,
- príspevok na bývanie,
- ochranný príspevok.

Dávka

Dávka patrí, podľa § 10 zákona, občanovi, ktorý je v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, na zabezpečenie základných životných podmienok. Dávka je:

- u jednotlivca 1 530 Sk mesačne,
- u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi 2 450 Sk mesačne,
- u dvojice bez detí 2 660 Sk mesačne,
- u dvojice s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi 3 630 Sk mesačne,
- u jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi 3 640 Sk mesačne,

- u dvojice s viac ako štyrmi deťmi 4 850 Sk mesačne.

Uvedená dávka sa zvyšuje o 350 Sk mesačne, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, tehotná žena. Táto zvýšená dávka patrí tehotnej žene od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ak preukáže svoje tehotenstvo tehotenským preukazom a počas tehotenstva pravidelne navštevuje tehotenskú poradňu.

Príspevok na zdravotnú starostlivosť

Príspevok na zdravotnú starostlivosť patrí, podľa § 11 zákona, občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na výdavky spojené s úhradou za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok je 50 Sk mesačne.

Aktivačný príspevok

Aktivačný príspevok patrí, podľa § 12, občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na podporu získania, udržania alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností alebo pracovných návykov na účely pracovného platnenia počas pomoci v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Aktivačný príspevok je 1 500 Sk mesačne.

Občan v hmotnej núdzi, ktorý je zamestnaným má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“),
- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych prác uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Občan v hmotnej núdzi, ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie, má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených úradom alebo
- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych prác uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca rodičovský príspevok má nárok na aktivačný príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole; to neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (*).

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi počas výkonu uvedených aktivít.

Aktivačný príspevok patrí **občanovi v hmotnej núdzi**:

- počas zvyšovania kvalifikácie štúdiom podľa hore uvedených prípadov označených **symbolom (*)**,
- počas jedného vzdelávania a prípravy pre trh práce evidovaného uchádzača o zamestnanie v roku, po celý čas jeho trvania,
- počas vykonávania menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych prác uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Nárok na aktivačný príspevok zaniká, ak:

- občan v hmotnej núdzi je vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie pre nespoluprácu,
- úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi nevykonáva aktivity, ktoré sú podmienkou na vznik nároku na aktivačný príspevok.

Aktivačný príspevok vo výške 1 500 Sk mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanej osobe, ktorá sa zamestná a pred nástupom do zamestnania mala zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi a jej príjem zo závislej činnosti je najmenej na úrovni minimálnej mzdy, najviac však na úrovni trojnásobku minimálnej mzdy.

Aktivačný príspevok vo výške 1 500 Sk mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanej osobe, ktorá začne vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a pred začatím tejto činnosti mala zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi.

Aktivačný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ak im patrí príspevok podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Príspevok na bývanie

Príspevok na bývanie patrí, podľa § 13 zákona, občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, na úhradu nákladov spojených s bývaním na pomoc v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok na bývanie je:

- 980 Sk mesačne, ak ide o jedného občana v hmotnej núdzi,
- 1 670 Sk mesačne, ak ide o občana v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú.

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, majú nárok na príspevok na bývanie, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktorá sa s ním spoločne posudzuje:

- je vlastníkom bytu, vlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu alebo nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie a
- uhradza náklady spojené s bývaním a predloží doklad o zaplatení týchto nákladov za predchádzajúcich 6 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo preukáže uznanie dlhu a dohodu o splátkach v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov spojených s bývaním.

Podmienky nároku na príspevok na bývanie sa prehodnocujú raz za 6 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

Nárok na príspevok na bývanie zaniká, ak úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi nespláca uznaný dlh.

Ochranný príspevok

Ochranný príspevok patrí, podľa § 14 zákona, občanovi v hmotnej núdzi a každej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, ak si nemôžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi a splnili podmienky na vznik nároku na dávku. Ochranný príspevok je 1 500 Sk mesačne.

Ochranný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ak im patrí aktívny príspevok.

Jednorazová dávka v hmotnej núdzi

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť, podľa § 15 zákona, občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné vybavenie domácnosti, zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa a na mimoriadne liečebné náklady. Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

Určenie výšky dávky a príspevkov

Výška dávky a príspevkov sa určí, podľa § 17 zákona, ako rozdiel medzi hore uvedenými sumami a príjmom. Ak výška dávky a príspevkov je nižšia ako 50 Sk, dávka a príspevky sa nevyplácajú. Hore uvedené sumy môže upraviť k 1. septembru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.

Formy a spôsob poskytovania dávky a príspevkov a ich financovanie

Dávka a príspevky sa poskytujú, podľa § 19 zákona, v peňažnej forme, vecnej forme alebo v kombinovanej forme. Aktívny príspevok sa poskytuje len v peňažnej forme.

Dávka vo vecnej forme je jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Úrad **poskytuje** dávku a príspevky **najviac** počas dvoch rokov odo dňa vzniku nároku na dávku a na príspevky. **Po uplynutí** dvoch rokov od vzniku nároku na dávku a na príspevky nárok na príspevky zaniká okrem príspevku na zdravotnú starostlivosť, ochranného príspevku a aktívneho príspevku. Nárok na zabezpečenie základných životných podmienok, nárok na príspevok na zdravotnú starostlivosť, nárok na ochranný príspevok a nárok na aktívny príspevok a pomoc v hmotnej núdzi priznaním príspevkov prechádza do pôsobnosti obce tak, že:

- základné životné podmienky zabezpečuje obec, ak podmienky na ich zabezpečenie naďalej trvajú,
- príspevok na zdravotnú starostlivosť, ochranný príspevok a aktívny príspevok vypláca obec, ak podmienky na ich poskytovanie naďalej trvajú.

Osobitný príjemca

Osobitný príjemca je (podľa § 28 zákona) obec, vo výnimočných prípadoch iná právnická osoba alebo fyzická osoba určená rozhodnutím úradu alebo obce. Na poskytovanie aktívneho príspevku nemožno určiť osobitného príjemcu. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi.

Úrad alebo obec **určí** osobitného príjemcu, **ak** sa doterajšou výplátou dávky alebo príspevkov nedosiahol alebo zrejme nedosiahne účel, na ktorý sú dávka alebo príspevky určené, alebo ak sa na výzvu obce občan v hmotnej núdzi odmietne zúčastniť na vykonávaní menších obecných služieb. Úrad alebo obec určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase.

Osobitný príjemca je povinný dávku a príspevky použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi. Úrad alebo obec **dohliada**, ako si ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti. Ak si osobitný príjemca **neplní** svoje povinnosti, úrad alebo obec určí iného osobitného príjemcu.

ŽIVOTNÉ MINIMUM

Životné minimum predstavuje spoločensky uznanú minimálnu hranicu príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Problematiku životného minima pomoci občanom nachádzajúcim sa v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime v platnom znení. Zákon je účinný od 1. 1. 2004.

Sumy životného minima

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne, sa považuje, podľa § 2, suma alebo úhrn súm:

- **4 580 Sk** mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- **3 200 Sk** mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- **2 080 Sk** mesačne, ak ide o zaopatrené nepľnoleté dieťa alebo o nezaopatrené dieťa.

Tieto sumy, platné od 1. 7. 2004 sa, podľa § 5 zákona, **upravujú vždy k 1. júlu** bežného kalendárneho roka.

Upravené sumy životného minima **ustanovuje každoročne opatrenie, ktoré vydáva Ministerstvo** práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Započítavanie príjmov

Na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa **započítavajú**:

- **u posudzovanej osoby** jej príjem a príjem jej manžela,
- u rodičov s nezaopatreným dieťaťom príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,
- **u rodičov**, ktorí sú sami nezaopatrené deti, ich príjmy a príjmy, ktoré na ne poberá iná fyzická osoba,
- **u nezaopatreného dieťaťa** jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti; ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo samostatne, príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba,
- **u zaopatreného nepľnoletého dieťaťa** jeho príjem.

Za príjem sa na účely určenia súm životného minima, podľa § 4 zákona, **považujú**:

- príjmy fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu podľa osobitného predpisu po odpočítaní poistného na povinné zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb, ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb,
- príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb okrem prijatých náhrad škôd, náhrad nemajetkovej ujmy, plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škodu okrem platieb prijatých ako náhrada za stratu zdaniteľného príjmu,
- sumy vreckového pri zahraničných pracovných cestách do výšky 40 % nároku na stravné,
- náhrady niektorých výdavkov zamestnancov,
- ďalšie príjmy fyzických osôb podľa osobitných predpisov po odpočítaní dane z prevodu a prechodu nehnuteľností.

Za príjem na účely určenia súm životného minima **sa nepovažujú**:

- jednorazové štátne sociálne dávky,
- peňažné príspevky občanov s ťažkým zdravotným postihnutím na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ich ťažkého zdravotného postihnutia okrem príspevku za opatrovanie,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- jednorazová dávka v hmotnej núdzi,
- štipendiá.

RODIČOVSKÝ PRÍSPEVOK

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi na zabezpečovanie osobnej starostlivosti a riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom do šiestich rokov veku dieťaťa.

Problematiku rodičovského príspevku upravuje zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v platnom znení (ďalej len "zákon").

Rodičovský príspevok, podľa § 1 zákona, je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi na zabezpečovanie osobnej starostlivosti a riadnej starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku dieťaťa alebo o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom do 6 rokov veku dieťaťa.

Oprávnená osoba

Podľa § 2 zákona, oprávnenou osobou na uplatnenie nároku na rodičovský príspevok je:

- rodič dieťaťa (t. j. otec alebo matka) alebo
- osoba, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov (ďalej len "rodič").

Dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov podľa tohto zákona je osvojené dieťa, dieťa, ktoré bolo zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu, dieťa manžela, ktoré mu bolo zverené do výchovy na základe rozhodnutia súdu, a dieťa, ktorého rodič zomrel.

Ak ide o starostlivosť o to isté dieťa, patrí rodičovský príspevok len jednému z rodičov, a to rodičovi určenému podľa ich dohody. Ak si nárok na rodičovský príspevok **pri súbežnej starostlivosti** obidvoch rodičov o to isté dieťa uplatní aj druhý rodič, **ktorý je zárobkovo činný a spĺňa** podmienky nároku na rodičovský príspevok, patrí tento aj tomuto rodičovi, **ale len za jeden kalendárny mesiac do dovŕšenia troch mesiacov veku dieťaťa**.

Ak je v rodine **viac detí** mladších ako tri roky (resp. šesť rokov v prípade dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom), patrí pri starostlivosti o tieto deti rodičovský príspevok **len jednému** z rodičov, a to rodičovi určenému podľa ich dohody.

Nárok na rodičovský príspevok

Podmienky nároku na rodičovský príspevok určuje zákon v § 3. Týmito podmienkami sú:

- **osobná starostlivosť** a riadna starostlivosť rodiča aspoň o jedno dieťa do 3 rokov veku dieťaťa alebo do 6 rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom,
- **trvalý alebo prechodný pobyt oprávnenej** osoby na území SR,
- trvalý alebo prechodný pobyt **dieťaťa** na území SR.

Podmienka osobnej starostlivosti rodiča o dieťa je **splnená aj** vtedy, ak:

- rodič počas výkonu zárobkovej činnosti alebo štúdia na strednej škole alebo na vysokej škole zabezpečí potrebnú starostlivosť o dieťa inou plnoletou osobou a dieťa neumiestni v jasliach, materskej škole alebo v inom obdobnom zariadení,
- dieťa pravidelne ambulantne navštevuje liečebno-rehabilitačné zariadenie,
- dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom navštevuje rehabilitačné jasle, materskú školu, zariadenie sociálnych služieb alebo iné obdobné zariadenie v rozsahu najviac štyri hodiny denne,
- dieťa navštevuje jasle, materskú školu alebo iné obdobné zariadenie v rozsahu najviac štyri hodiny denne a obidvaja rodičia alebo osamelý rodič (slobodný, rozvedený, ovdovený) sú občania s ťažkým zdravotným postihnutím,
- dieťa je zo zdravotných dôvodov v ústavnej starostlivosti zdravotníckeho zariadenia najviac tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace.

Výška rodičovského príspevku

Rodičovský príspevok **za kalendárny mesiac** je, podľa § 4 zákona, **4 100,- Sk**.

V prípade ak rodič v období, keď sa stará o dieťa a zároveň **vykonáva aj zárobkovú činnosť alebo poberá dávku nemocenského poistenia okrem** materského, rodičovský príspevok za kalendárny mesiac je **1 300 Sk**.

Pri **súčasnom vyplácaní** rodičovského príspevku **obidvom rodičom, alebo ak jeden rodič poberá materské**, patrí rodičovský príspevok druhému rodičovi len za jeden kalendárny mesiac podľa odseku.

Tieto sumy ustanoví každoročne opatrenie, ktoré vydá Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k 1. septembru kalendárneho roka tak, že sa vynásobia koeficientom, ktorým sa upravili sumy životného minima. Opatrenie sa vyhlási uverejnením jeho úplného znenia.

Oprávnená osoba si môže, podľa § 5 zákona, uplatniť nárok na rodičovský príspevok **podaním písomnej žiadosti** na úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta jej trvalého alebo prechodného pobytu. Žiadosť **musí obsahovať** osobné údaje, a to meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu pobytu, rodné číslo rodiča a dieťaťa.

Oprávnená osoba, ktorá si uplatňuje nárok na rodičovský príspevok, je, podľa § 6 zákona, **povinná preukázať** splnenie podmienok nároku na rodičovský príspevok a na jeho výplatu; je tiež povinná do ôsmich dní písomne oznámiť platiteľovi aj zmeny, ktoré majú vplyv na nárok na rodičovský príspevok, jeho výšku a na jeho výplatu.

Podľa § 11 zákona, pracovníci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny môžu navštíviť oprávnenú osobu v byte a je oprávnený požadovať od všetkých zúčastnených právnických osôb a fyzických osôb potrebné informácie a vysvetlenia. Tieto osoby sú povinné poskytnúť potrebné informácie.

Výplata rodičovského príspevku

Rodičovský príspevok sa vypláca, podľa § 7 zákona, za celý kalendárny mesiac, aj keď podmienky nároku na tento príspevok boli splnené len za časť kalendárneho mesiaca, a to mesačne pozadu, a to najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom oprávnená osoba splnila podmienky nároku na rodičovský príspevok.

Zánik nároku na rodičovský príspevok

Nárok na rodičovský príspevok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím jedného roka od posledného dňa v mesiaci, za ktorý tento príspevok patril.

Nárok na rodičovský príspevok zaniká smrťou oprávnenej osoby alebo smrťou dieťaťa.

Praktické rady:

- na vybavenie budete potrebovať rodný list dieťaťa,
- je potrebné podať písomnú žiadosť, v žiadosti treba uviesť osobné údaje (meno, adresu, rodné číslo, stav), svoj vzťah k dieťaťu, názov a adresu zamestnávateľa, alebo druh podnikania, ak žiadateľ podniká a potom údaje o dieťaťi vrátane mena a adresy detského lekára,
- nie je možné súčasné vyplácanie materského a rodičovského príspevku (v takomto prípade vzniká nárok druhému rodičovi len na jednorazový – mesačný – rodičovský príspevok podľa § 4 zákona),
- v prípade, ak aj druhý manžel žiada o (jendorázový) rodičovský príspevok, musí predložiť potvrdenie o zárobkovej činnosti (najčastejšie pracovná zmluva, na ktorej by malo byť vyznačené kedy bol pracovný pomer založený, a tiež na akú dobu - určitý čas do... alebo čas neurčitý),
- ak sa narodilo ďalšie dieťa a rodičovský príspevok dostávate ešte na predošlé, je vhodné vybaviť si príspevok na mladšie – neskôr narodené dieťa (nakoľko ho potom budete dostávať opäť až do 3 rokov veku neskôr narodeného dieťaťa), ak tak neurobíte, po uplynutí 3 rokov veku skôr narodeného dieťaťa vám príspevok prestanú vyplácať.

INVALIDNÝ DÔCHODOK

Invalidný dôchodok je samostatná dávka dôchodkového zabezpečenia hmotne zabezpečujúca občana, ktorý sa stal invalidným.

Invalidný dôchodok je samostatná dávka dôchodkového zabezpečenia hmotne zabezpečujúca občana, ktorý sa stal invalidným.

Tento druh dôchodku upravuje § 70 až 73 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v platnom znení (ďalej len „zákon“).

Podmienky nároku

Poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak:

- sa stal invalidný,
- získal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia a
- ku dňu vzniku invalidity nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a jeho miera

Poistenec je **invalidný**, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe:

- lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a
- komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Konkrétne miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 zákona. Ak v nej nie je uvedené zdravotné postihnutie, ktoré je príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, určí sa miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách podľa takého zdravotného postihnutia uvedeného v tejto prílohe, ktoré je s jeho funkčným dopadom najviac porovnateľné.

Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných

zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa pritom nesčítavajú.

Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť možno zvýšiť nad hornú hranicu miery poklesu podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav na účely invalidity sa posúdi opätovne, ak sa predpokladá zmena vo vývoji zdravotného stavu a zmena schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Potrebný počet rokov dôchodkového poistenia

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku

- do 22 rokov je najmenej jeden rok,
- nad 22 rokov do 24 rokov je najmenej dva roky,
- nad 24 rokov do 26 rokov je najmenej tri roky,
- nad 26 rokov do 28 rokov je najmenej štyri roky,
- nad 28 rokov je najmenej päť rokov.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok **sa zisťuje z obdobia** pred vznikom invalidity, a ak ide o poistenca vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

Osobitný prípad predstavuje poistenec, ktorý sa stal invalidný **v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania**. V jeho prípade sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia považuje vždy za splnenú.

Určenie sumy invalidného dôchodku

Suma invalidného dôchodku poistenca, ktorý má **percentuálny pokles** schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o **viac ako 70 %**, sa **určí ako** súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty.

Suma invalidného dôchodku poistenca, ktorý má **percentuálny pokles** schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť **najviac o 70 %**, sa **určí ako** súčin percentuálneho poklesu schopnosti poistenca vykonávať zárobkovú činnosť, priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia (získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku), a aktuálnej dôchodkovej hodnoty.

Suma invalidného dôchodku je **polovica** sumy invalidného dôchodku, ak sa poistenec stal invalidným v dôsledku stavu, ktorý si privodil sám požitím **alkoholu** alebo v dôsledku zneužitia **iných návykových látok**.

Dôležité ustanovenie obsahuje § 80 zákona. Podľa neho sa **invalidný dôchodok nevypláca počas obdobia** poberania náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca (podľa zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca), ďalej nemocenského, platu alebo služobného príjmu podľa osobitného predpisu priznaných pred vznikom nároku na invalidný dôchodok.

Poistencovi, ktorému by mal trvať nárok na výplatu invalidného dôchodku **po dovŕšení dôchodkového veku**, invalidný dôchodok sa považuje odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku za starobný dôchodok. To platí aj vtedy, ak poistenec ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo suma jeho starobného dôchodku nie je vyššia ako suma invalidného dôchodku vyplácaného ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku.

Zánik nároku

Nárok na invalidný dôchodok **zaniká** dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého bol poistenec právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, v dôsledku ktorého sa stal dočasne práceneschopným alebo invalidným.

Zastavenie výplaty

Výplata dávky, ktorá je podmienená invaliditou, stratou alebo poklesom pracovnej schopnosti, **sa zastaví**, ak sa poberateľ dávky, ktorého zdravotný stav treba posúdiť, **nepodrobí vyšetreniu** zdravotného stavu. Ak sa zistí, že poberateľ dávky prestal byť invalidný alebo u neho došlo k zmene poklesu pracovnej schopnosti až po zastavení výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa zastavenia jej výplaty.

ZAMESTNÁVANIE INVALIDNÝCH OBČANOV

Firma je povinná zamestnávať občanov uznaných za invalidných, ak má najmenej 20 zamestnancov a ak úrad práce eviduje (nezamestnaných) invalidných občanov, v počte, ktorý predstavuje 3,2 % z celkového počtu jej zamestnancov. To znamená, že ak má spoločnosť napríklad 125 zamestnancov, 4 z nich majú byť invalidní občania. Zamestnávateľovi invalidného občana, ktorý má pokles schopnosti zarábať vyšší ako 70%, sa to započítava, ako keby zamestnával 3 takýchto občanov.

Zákazka

Povinnosť si zamestnávateľ môže plniť aj „zadaním zákazky vhodnej na zamestnávanie“ invalidných občanov. Inými slovami tak, že si tovar objedná v spoločnosti, ktorá invalidných občanov zamestnáva.

Na to, aby sa takémuto zamestnávateľovi započítal jeden invalidný občan, je potrebné zadať zákazku v rozsahu 1.400 odpracovaných hodín za kalendárny rok alebo 120 odpracovaných hodín za kalendárny mesiac.

Odpočítavanie

V tomto roku firma, ktorá vlni nezamestnávala zákonom nepriamo určený počet ľudí so zmenenou pracovnou schopnosťou, zaplatí „odvod“ v tejto výške:

- 16.200 korún za každého chýbajúceho občana so zmenenou pracovnou schopnosťou,
- 32.400 korún za každého chýbajúceho občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím.

Od budúceho roka bude musieť zamestnávateľ, ktorý si povinnosť neplní, najneskôr do 31. marca ďalšieho kalendárneho roka odvieť na účet úradu práce za každého chýbajúceho zamestnanca 3-násobok mesačnej minimálnej mzdy. (Od 1. októbra má byť minimálna mzda 6.080 korún; 3-krát 6.080 = 18.240 korún.)

AKO ŠTÁT ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝM PRISPIEVA

Príspevok na živnostníčenie

Príspevok patrí zdravotne postihnutému občanovi, ktorý začne prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo pracovisku. Podmienkou je, aby „živnostníčil“ najmenej 2 roky.

O Príspevok môže požiadať občan, ktorý bol uznaný za invalidného a ktorého úrad práce eviduje najmenej 4 mesiace. Aj v tomto prípade výška príspevku zohľadňuje mieru nezamestnanosti v regióne.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne

Chránenou je dielňa (pracovisko), keď najmenej 50 % pracovníkov predstavujú invalidní občania. Podmienkou je, že pracovné miesto je utvorené na najmenej 3 roky.

O príspevok môže požiadať ten, kto takéto pracovisko vytvorí, výška príspevku sa regionálne líši (v závislosti od miery nezamestnanosti v regióne).

Príspevok na činnosť pracovného asistenta

Pracovným asistentom je zamestnanec, ktorý pomáha zamestnanému alebo živnostníkovi z radov invalidných občanov. Jednému asistentovi štát prispieva vo výške najviac 90 % celkovej ceny práce (mzda + poistné na zdravotné a sociálne poistenie a príspevok na starobné dôchodkové sporenie).

Príspevok na prevádzkové náklady a dopravu

O príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne a nákladov na dopravu zamestnancov môže požiadať právnická alebo fyzická osoba, ktorá má priznané postavenie chránenej dielne (pracoviska). Na jedného občana so zdravotným postihnutím štát prispieva vo výške najviac 57.541 korún ročne.

PODPORA ZAMESTNÁVANIA OBČANOV SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Občania so zdravotným postihnutím sú v dôsledku svojho handicapu na trhu práce znevýhodnení. Uvádzame formy finančných podpôr, ktoré majú prispieť k zamestnávaniu týchto občanov.

Problematiku podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím riešia ustanovenia § 55 a nasl. zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v platnom znení (ďalej len "zákon").

Chránená dielňa a chránené pracovisko (§ 55)

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, **alebo** pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Za zriadenie chráneného pracoviska sa považuje aj zriadenie jednotlivého pracovného miesta, ktoré právnická osoba alebo fyzická osoba vytvorila alebo prispôbila zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím. Chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti občana so zdravotným postihnutím. Postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska prizná úrad na základe kladného posudku orgánu na ochranu zdravia.

Za chránenú dielňu alebo chránené pracovisko podľa tohto zákona sa považuje aj výrobné družstvo invalidov, ak spĺňa uvedené podmienky.

Chránená dielňa a chránené pracovisko **sú určené predovšetkým** na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím, ktorým zamestnávateľ nemôže poskytnúť vhodné zamestnanie na iných pracoviskách. V chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku môžu pracovať aj občania, ktorým sa poskytuje získanie odborných zručností, a zamestnanci, ktorí pre ohrozenie zdravia nie sú dočasne spôsobilí vykonávať doterajšie zamestnanie, ak pre nich zamestnávateľ nemá iné vhodné zamestnanie.

Právnická alebo fyzická osoba je povinná viesť osobitnú evidenciu nákladov, výkonov a hospodárskeho výsledku chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na ich zachovanie (§ 56)

Zamestnávateľovi, ktorý zriadi chránenú dielňu alebo chránené pracovisko, poskytuje sa príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a príspevok na úhradu **preukázaných dodatočných nákladov** v porovnaní s preukázanými nákladmi na vytvorenie pracovného miesta pre uchádzača o zamestnanie, ktorý nie je občanom so zdravotným postihnutím.

Preukázanými dodatočnými nákladmi **prítom sú** náklady súvisiace s:

- rozšírením chránenej dielne alebo chráneného pracoviska alebo s úpravou ich priestorov,
- vybavením chránenej dielne alebo chráneného pracoviska strojmi, zariadeniami a pracovnými pomôckami potrebnými na vykonávanie činnosti občanom so zdravotným postihnutím v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku,
- inštaláciou strojov, zariadení a pracovných pomôcok podľa predchádzajúceho bodu,
- platbami z lízingu na nákup motorového vozidla.

Príspevok na jedno zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku sa poskytuje vo výške najviac 100 % z 24-násobku minimálnej celkovej ceny práce (**minimálna celková cena práce je** prítom, podľa § 49 zákona, súčet minimálnej mzdy a úhrady poistného na zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a príspevku na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom) platnej ku koncu kalendárneho mesiaca, ktorý predchádza kalendárnemu mesiacu, v ktorom sa príspevok poskytuje.

Výška príspevku je závislá od typu regiónu a priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese.

Príspevok na úhradu preukázaných dodatočných nákladov sa **poskytuje aj na** prispôsobenie jednotlivého pracovného miesta, ktoré sa nachádza mimo chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím.

Úhradu preukázaných dodatočných nákladov poskytuje úrad **aj samostatne**. Ak sa úhrada preukázaných dodatočných nákladov poskytuje samostatne, jej výška je najviac 100 % z 24-násobku minimálnej celkovej ceny.

Hore uvedené príspevky sa **neposkytujú** na zakúpenie nehnuteľnosti, na prístavbu a rekonštrukciu vlastnej nehnuteľnosti ani na nákup motorového vozidla.

Príspevok **poskytuje** zamestnávateľovi úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode sa zriadi chránená dielňa alebo chránené pracovisko, ak o tento príspevok zamestnávateľ písomne požiada; súčasťou žiadosti je podnikateľský zámer a kalkulácia predpokladaných nákladov na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Dĺžka trvania zriadenej chránenej dielne alebo chráneného pracoviska je **najmenej** tri roky. Ak právnická alebo fyzická osoba túto podmienku **nesplní**, je povinná vrátiť pomernú časť príspevku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku nebola vykonávaná pracovná činnosť, **najneskôr do** troch mesiacov, ak sa s úradom nedohodne na inej lehote.

Právnická alebo fyzická osoba je povinná nahlásiť do 30 kalendárnych dní úradu všetky zmeny na tých pracovných miestach v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, na ktoré jej bol poskytnutý príspevok.

Úrad uzatvorí so zamestnávateľom písomnú dohodu o poskytnutí príspevku.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57)

Občanovi so zdravotným postihnutím, ktorý začne prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, poskytuje sa príspevok na úhradu preukázaných nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou a na úhradu **preukázaných dodatočných nákladov** v porovnaní s preukázanými nákladmi na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti uchádzačom o zamestnanie, ktorý nie je občanom so zdravotným postihnutím, ak o tento príspevok požiada **písomne**. **Súčasťou žiadosti** o poskytovanie príspevku je podnikateľský zámer a kalkulácia predpokladaných nákladov na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

Preukázané dodatočné náklady prítom sú náklady súvisiace s:

- rozšírením chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, alebo s úpravou ich priestorov na účely prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti občanom so zdravotným postihnutím,
- vybavením chránenej dielne alebo chráneného pracoviska strojmi, zariadeniami a pracovnými pomôckami potrebnými na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti občanom so zdravotným postihnutím v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku,
- inštaláciou strojov, zariadení a pracovných pomôcok podľa predchádzajúceho bodu,
- platbami z lízingu na nákup motorového vozidla.

Príspevok sa poskytuje občanovi so zdravotným postihnutím vedenému v evidencii uchádzačov o zamestnanie v určenej dĺžke, ktorý začne a bude v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať alebo vykonávať nepretržite najmenej dva roky.

Príspevok sa poskytuje **vo výške** najviac 100 % z 24-násobku minimálnej celkovej ceny práce (viď hore) platnej ku koncu kalendárneho mesiaca, ktorý predchádza kalendárnemu mesiacu, v ktorom sa príspevok poskytuje.

Výška príspevku je závislá od typu regiónu a priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese.

Úhradu preukázaných dodatočných nákladov poskytuje úrad **aj samostatne**. Ak sa úhrada preukázaných dodatočných nákladov poskytuje samostatne, jej výška je najviac 100 % z 24-násobku minimálnej celkovej ceny práce.

Príspevok **sa neposkytuje** na zakúpenie nehnuteľnosti, na prístavbu a rekonštrukciu vlastnej nehnuteľnosti ani na nákup motorového vozidla.

Príspevok **poskytuje** úrad, v ktorého územnom obvode občan so zdravotným postihnutím začne prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, alebo úrad, v ktorého územnom obvode má občan so zdravotným postihnutím trvalý pobyt.

Podmienkou na poskytnutie príspevku je, že občan so zdravotným postihnutím bude prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku **najmenej** počas dvoch rokov. **Ak** občan so zdravotným postihnutím **prestal** prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku pred uplynutím dvoch rokov, je povinný vrátiť pomernú časť príspevku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého sa v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku neprevádzkovala alebo nevykonávala samostatná zárobková činnosť, a to najneskôr do troch mesiacov, ak sa s úradom nedohodne na inej lehote. Vrátenie príspevku sa nepožaduje, ak občan so zdravotným postihnutím prestal prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť z dôvodu úmrtia alebo zo zdravotných dôvodov na základe posúdenia.

Úrad uzatvorí s občanom so zdravotným postihnutím, ktorý začne prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, **dohodu** o poskytnutí príspevku.

Agentúra podporovaného zamestnávania (§ 58)

Agentúra podporovaného zamestnávania je právnická alebo fyzická osoba, ktorá poskytuje služby občanom so zdravotným postihnutím, dlhodobo nezamestnaným občanom a zamestnávateľom zamerané na uľahčenie získania zamestnania alebo na udržanie zamestnania alebo na uľahčenie získania zamestnanca z radov občanov so zdravotným postihnutím a dlhodobo nezamestnaných občanov (ďalej len podporované zamestnávanie). Agentúra podporovaného zamestnávania vykonáva najmä tieto činnosti:

- poskytovanie odborného poradenstva zameraného na podporu a pomoc pri získaní a udržaní si pracovného miesta, poskytovanie pracovnoprávneho a finančného poradenstva pri riešení nárokov občanov so zdravotným postihnutím vyplývajúcich z ich zdravotného postihnutia a poskytovanie odborného poradenstva pri získaní a udržaní si pracovného miesta dlhodobo nezamestnaným občanom,
- zisťovanie schopností a odborných zručností občanov so zdravotným postihnutím a dlhodobo nezamestnaných občanov vzhľadom na požiadavky trhu práce,
- vyhľadávanie vhodného zamestnania pre občana so zdravotným postihnutím a pre dlhodobo nezamestnaného občana a jeho sprostredkovanie,
- poskytovanie odborného poradenstva zamestnávateľovi pri získavaní zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím alebo dlhodobo nezamestnanými občanmi, a pri riešení problémov počas ich zamestnávania,
- vykonávanie výberu vhodného občana so zdravotným postihnutím alebo vhodného dlhodobo nezamestnaného občana na pracovné miesto na základe požiadaviek a nárokov zamestnávateľa,
- poskytovanie odborného poradenstva zamestnávateľovi pri úprave pracovného miesta a pracovných podmienok pri zamestnávaní konkrétneho občana so zdravotným postihnutím.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny **poskytuje** zamestnávateľovi alebo samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím príspevok na činnosť pracovného asistenta.

Pracovný asistent je zamestnanec, ktorý poskytuje pomoc zamestnancovi alebo zamestnancom, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím pri vykonávaní zamestnania a osobných potrieb počas pracovného času alebo osoba, ktorá poskytuje pomoc samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, pri prevádzkovaní alebo vykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti

Príspevok sa poskytuje mesačne **vo výške** najviac 90 % celkovej ceny práce (**celková cena práce** predstavuje súčet mzdy a úhrady poisťného na zdravotné poistenie, poisťného na sociálne poistenie a príspevku na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom) na činnosť jedného pracovného asistenta počas dĺžky trvania pracovného pomeru zamestnanca, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, alebo zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím a ktorí sú v priamej starostlivosti asistenta alebo počas trvania, prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti osobou, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím.

Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode má zamestnávateľ alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, sídlo alebo úrad, v ktorého územnom obvode má samostatne zárobkovo činná osoba trvalý pobyt.

Samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, uzatvára s pracovným asistentom zmluvu o poskytovaní pomoci pri prevádzkovaní alebo vykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti. Samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, je povinná predložiť jedno vyhotovenie zmluvy alebo jej kópiu príslušnému úradu.

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje právnickej alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiada najneskôr

do 31. marca po uplynutí kalendárneho roka, za ktorý príspevok žiada. Prevádzkové náklady sú náklady na obstaranie prístrojov, nástrojov, náradia a ochranných pracovných prostriedkov, náklady súvisiace so zabezpečením činnosti a administratívy chránenej dielne alebo chráneného pracoviska. Náklady na dopravu zamestnancov sú náklady súvisiace so zabezpečením dopravy zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, zamestnávateľom na miesto výkonu zamestnania a späť.

Príspevok poskytuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode je zriadená chránená dielňa alebo chránené pracovisko, **vo výške** najviac 7-násobku minimálnej celkovej ceny práce (vid' hore) ku koncu kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím.

Kumulácia poskytnutých príspevkov (§ 61)

Zákon obmedzuje hornú hranicu vyplácaných príspevkov pri ich kumulácii. Napr. kumulácia poskytnutých príspevkov podľa § 56, § 59 a § 60 na to isté pracovné miesto počas troch rokov a kumulácia poskytnutých príspevkov podľa § 57, § 59 a § 60 na to isté pracovné miesto počas dvoch rokov nesmie prekročiť sumu celkovej ceny práce za tie isté obdobia.

Ak sa poskytnutím niektorého z príspevkov prekročí kumulácia poskytnutých príspevkov, príspevok sa kráti o prekročenú sumu alebo sa príspevok neposkytne.

MINIMÁLNA MZDA

Každý zamestnanec má nárok za svoju prácu najmenej na minimálnu mzdu.

Problematiku minimálnej mzdy upravuje zákon č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v platnom znení (ďalej len "zákon").

Výška minimálnej mzdy je:

- za každú **hodinu** odpracovanú zamestnancom **37, 40 Sk**,
- za **mesiac 6 500 Sk** pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou,
- **75%** súm uvedených v predchádzajúcich odsekoch, ak ide o zamestnanca, ktorý je **požívateľom čiastočného invalidného dôchodku**, a o **mladistvého zamestnanca** staršieho ako 16 rokov,
- **50%** súm uvedených v 1. a 2. odseku, ak ide o zamestnanca, ktorý je **požívateľom invalidného dôchodku, invalidného zamestnanca mladšieho ako 18 rokov** a o zamestnanca **mladšieho ako 16 rokov**.

Minimálna mzda **za každú odpracovanú hodinu** je určená pre zamestnancov, ktorých ustanovený **tyždenný pracovný čas je 40 hodín**. Ak ustanovený týždenný pracovný čas je **nižší** ako 40 hodín, suma minimálnej mzdy za každú odpracovanú hodinu sa **úmerne zvýši**.

Zamestnancovi odmeňovanému mesačnou mzdou, ktorý má dohodnutý kratší týždenný pracovný čas alebo neodpracoval v mesiaci všetky pracovné dni, patrí minimálna mzda vo výške zodpovedajúcej odpracovanému času.

Podľa § 3 zákona, ak mzda zamestnanca nedosiahne v kalendárnom mesiaci výšku minimálnej mzdy, zamestnávateľ poskytne zamestnancovi **doplatok**, ktorý predstavuje rozdiel medzi dosiahnutou mzdou a výškou minimálnej mzdy určenou podľa horeuvedených kritérií.

Zamestnancovi, ktorého mzda je splatná za dlhšie ako mesačné obdobie, sa doplatok poskytuje ako preddavok a zúčtuje sa pri výplate uvedenej mzdy alebo jej časti za obdobie predchádzajúce dňu tejto výplaty. Obdobie predchádzajúce dňu tejto výplaty, prípadne bližšie podmienky zúčtovania doplatku dohodne zamestnávateľ v kolektívnej zmluve; u členov družstiev, ak podľa stanov podmienkou členstva je aj pracovný vzťah, možno takú úpravu vykonať uznesením členskej schôdze.

U **domáckych zamestnancov** sa na účely tohto zákona považuje za odpracovanú hodinu odvedená hodina práce podľa normy spotreby práce ustanovenej zamestnávateľom (§ 4).

Čo pri výpočtoch mzdy do nej nezahŕňa?

Pri výpočte doplatku sa do dosiahnutej mzdy nezahŕňa mzda za prácu nadčas, mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok, mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu a mzdové zvýhodnenie za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí. Do počtu odpracovaných hodín sa nezahŕňajú hodiny práce nadčas (§ 5).

Vyššia minimálna mzda

Pre zamestnancov, ktorým zamestnávateľ poskytuje mzdu podľa osobitného predpisu (napr. zákon o štátnej službe) **možno v kolektívnej zmluve dohodnúť** vyššiu minimálnu mzdu, ako ustanovuje tento zákon; pre **členov družstiev**, ak je podľa stanov podmienkou členstva aj pracovný vzťah, možno tak vykonať uznesením členskej schôdze (§ 6).

Zmena výšky minimálnej mzdy

Výšku minimálnej mzdy ustanoví nariadenie vlády SR **vždy k 1. októbru kalendárneho roka** (§ 6a).

BEZPLATNÉ PRÁVNE PORADENSTVO PRE OBČANOV

Ministerstvo spravodlivosti SR zriadilo inštitút Bezplatnej právnej pomoci (BPP), ktorý poskytuje bezplatné právne poradenstvo nasledovne:

mesto	Adresa	telefón	deň	hodiny
TRNAVA	Krajský súd	033/ 55 11 057	streda	10.00 - 16.00
	Vajanského 2			
NITRA	Okresný súd	037/6525 221	pondelok	15.00 - 18.00
	Štúrova 9		streda	15.00 - 18.00
TREŇČÍN	Krajský súd	032/ 65 72 811	streda	10.00 - 16.00
	Nám sv. Anny 28			
ŽILINA	Krajský súd	041/ 56 26 325	streda	12.00 - 18.00
	Oroloská 3			
BANSKÁ BYSTRICA	Krajský súd	048/ 412 53 26	streda	13.00 - 18.00
	Skuteckého 7			
PREŠOV	Okresný súd	051/ 77 227 74	streda	11.00 - 17.00
	Grešova 3			
KOŠICE	Krajská prokuratúra Mojmírova 5	055/ 622 76 01	utorok	7.00 - 14.00
			štvrtok	9.00 - 16.00
BRATISLAVA	Ministerstvo spravodlivosti SR Župné námestie 13	02/ 59 353 285	pondelok	8.00 - 12.00
			utorok	8.00 - 12.00
			streda	8:00 - 13:00 -14.00 - 18.00
			štvrtok	14.00 - 18.00

Bezplatná právna pomoc bola vytvorená na pomoc sociálne slabším občanom.

Právna rada sa týka prípadov občianskoprávných, rodinných a pracovných.

Bezplatná právna pomoc sa netýka prípadov z oblasti: - obchodného práva
- trestného práva

V trestnoprávných veciach má občan právo na obhajobu ex-offo, teda pridelenú súdom